

EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 5. 2. 2014
COM(2014) 57 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

**o implementácii rámcových rozhodnutí 2008/909/SVV, 2008/947/SVV a 2009/829/SVV
o uplatňovaní zásady vzájomného uznávania na rozsudky v trestných veciach, ktorými
sa ukladajú tresty odňatia slobody alebo opatrenia zahŕňajúce pozbavenie osobnej
slobody, na probačné rozhodnutia a alternatívne sankcie a na rozhodnutia o opatreniach
dohľadu ako alternatívne väzby v členských štátoch**

{SWD(2014) 34 final}

OBSAH

1.	Úvod.....	3
2.	Pozadie prijatia rámcových rozhodnutí: komplexný a komplementárny legislatívny balík.....	4
3.	Súčasný stav vykonávania a dôsledky neuskutočnenej transpozície	5
4.	Predbežné hodnotenie doručených vnútroštátnych vykonávacích predpisov	6
4.1.	Postavenie dotknutých osôb v procese odovzdania	6
4.2.	Zásada vzájomnej dôvery: v zásade nijaká úprava uloženého trestu	7
4.3.	Následné rozhodnutia: rozdiely vo výkone trestu.....	8
4.4.	Povinnosť prijať odovzdanie alebo uznať súdne rozhodnutie, okrem prípadu, že sú splnené dôvody odmietnutia	8
4.5.	Lehoty	9
4.6.	Väzba medzi rámcovými rozhodnutiami a európskym zatýkacím rozkazom	10
4.7.	Vyhlásenia o prechodných ustanoveniach	10
5.	Nové právne prostredie na zabezpečenie uplatňovania právnych predpisov tretieho piliera v praxi	11
6.	Záver	11

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

**o implementácii rámcových rozhodnutí 2008/909/SVV, 2008/947/SVV a 2009/829/SVV
o uplatňovaní zásady vzájomného uznávania na rozsudky v trestných veciach, ktorými
sa ukladajú tresty odňatia slobody alebo opatrenia zahŕňajúce pozbavenie osobnej
slobody, na probačné rozhodnutia a alternatívne sankcie a na rozhodnutia o opatreniach
dohľadu ako alternatívne väzby v členských štátoch**

1. Úvod

V spoločnom európskom priestore spravodlivosti založenom na vzájomnej dôvere EÚ prijala opatrenia na zabezpečenie toho, aby sa na osobu, voči ktorej prebieha trestné konanie v štáte, kde nemá pobyt, neuplatňovalo iné zaobchádzanie ako na osobu, ktorá tam pobyt má. Je to osobitne dôležité s ohľadom na významný počet občanov EÚ, ktorí sú uväznení v inom členskom štáte.

V rovnakom duchu EÚ v rokoch 2008 a 2009 prijala tri doplňujúce rámcové rozhodnutia, pre ktoré už uplynuli termíny transpozície:

- rámcové rozhodnutie Rady 2008/909/SVV¹ o uplatňovaní zásady vzájomného uznávania na rozsudky v trestných veciach, ktorými sa ukladajú tresty odňatia slobody alebo opatrenia zahŕňajúce pozbavenie osobnej slobody (ďalej len „*rozhodnutie o odovzdávaní väzňov*“), sa malo vykonať do 5. decembra 2011. Rozhodnutie na jednej strane umožňuje členskému štátu vykonať voči osobe nachádzajúcej sa na jeho území trest odňatia slobody vydaný v inom členskom štáte. Na druhej strane zriaďuje systém odovzdávania odsúdených väzňov späť do členského štátu, ktorého sú štátnymi príslušníkmi alebo v ktorom majú obvyklý pobyt (alebo do členského štátu, na ktorý majú úzke väzby), aby si tam odpykali trest odňatia slobody.
- rámcové rozhodnutie Rady 2008/947/SVV² o uplatňovaní zásady vzájomného uznávania rozsudkov a probačných rozhodnutí na účely dohľadu nad probačnými opatreniami a alternatívnymi sankciami (ďalej len „*rozhodnutie o probačných opatreniach a alternatívnych sankciách*“) sa malo vykonať do 6. decembra 2011. Uplatňuje sa na mnohé alternatívy trestu odňatia slobody a na opatrenia uľahčujúce predčasné prepustenie (napr. zákaz vstupu na určité miesta, povinnosť vykonávať službu v komunite alebo príkazy a zákazy súvisiace s pobytom alebo odbornou kvalifikáciou či zárobkovou činnosťou). Probačné rozhodnutie alebo iné alternatívne sankcie je možné vykonať v inom členskom štáte, ak s tým súhlasí dotknutá osoba.
- rámcové rozhodnutie Rady 2009/829/SVV³ o uplatňovaní zásady vzájomného uznávania na rozhodnutia o opatreniach dohľadu ako alternatívne väzby (ďalej len „*rozhodnutie o európskom príkaze na dohľad*“) sa malo vykonať do 1. decembra 2012. Európsky príkaz na dohľad sa týka predbežného prepustenia na slobodu v predsúdnom konaní. Zavádza možnosť odovzdať právomoc monitorovať opatrenia dohľadu, ktoré nezahŕňajú odňatie slobody (napr. povinnosť zdržiavať sa na určenom mieste alebo povinnosť hlásiť sa v

¹ Rámcové rozhodnutie Rady 2008/909/SVV z 27. novembra 2008 (Ú. v. EÚ L 327, 5.12.2008, s. 27).

² Rámcové rozhodnutie Rady 2008/947/SVV z 27. novembra 2008 (Ú. v. EÚ L 337, 16.12.2008, s. 102).

³ Rámcové rozhodnutie Rady 2009/829/SVV z 23. novembra 2009 (Ú. v. EÚ L 294, 11.11.2009, s. 20).

určenom čase na určenom orgáne), z členského štátu, v ktorom je osoba bez pobytu podozrivá zo spáchania trestného činu, do členského štátu, kde má daná osoba pobyt. Umožní sa tým, aby podozrivá osoba namiesto umiestnenia do vyšetrovacej väzby v zahraničí podliehala opatreniu dohľadu vo svojom domovskom členskom štáte až do začatia súdneho konania v inom členskom štáte.

Z posúdenia množstva reakcií na zelenú knihu Komisie z júna 2011 o uplatňovaní trestnoprávných predpisov EÚ v oblasti pozbavenia osobnej slobody⁴ vyplynulo, že hlavnou prioritou by malo byť riadne a včasné vykonanie rámcových rozhodnutí.

Touto správou sa preto sledujú dva ciele: v prvom rade zhodnotiť stav vykonávania rámcových rozhodnutí v kontexte právomoci Komisie začať konania vo veci porušenia predpisov po 1. decembri 2014⁵; po druhé, poskytnúť predbežné hodnotenie vnútroštátnych vykonávacích predpisov doteraz doručených Komisii.

2. POZADIE PRIJATIA RÁMCOVÝCH ROZHODNUTÍ: KOMPLEXNÝ A KOMPLEMENTÁRNY LEGISLATÍVNY BALÍK

Desaťtisíce občanov EÚ podozrivých zo spáchania trestného činu sú každý rok stíhané alebo odsúdené v inom členskom štáte Európskej únie. Trestné súdy dosť často rozhodnú o väzbe cudzincov, pretože existuje obava, že sa nezúčastnia na súdnom konaní. Podozrivá osoba s pobytom v danej krajine by v podobnej situácii často mala výhodu miernejšieho donucovacieho opatrenia dohľadu, ako sú napr. povinnosť hlásiť sa policajnému orgánu alebo zákaz cestovania.

Rámcové rozhodnutia boli prijaté ako balík komplexných a komplementárnych právnych predpisov zameraných na problematiku väzby občanov EÚ v iných členských štátoch, ktorý môže viesť k poklesu počtu prípadov vyšetrovacej väzby alebo uľahčiť sociálnu nápravu odsúdenej osoby v cezhraničnom kontexte. Medzi tromi rámcovými rozhodnutiami navzájom existujú operatívne väzby, ktoré takisto existujú medzi rámcovými rozhodnutiami a rámcovým rozhodnutím o európskom zatýkacom rozkaze⁶.

Správna implementácia *rozhodnutia o európskom príkaze na dohľad* všetkými členskými štátmi umožní podozrivým osobám, na ktoré bol vydaný európsky zatýkací rozkaz, rýchly návrat do ich krajiny pobytu, kým čakajú na súdny proces v inom členskom štáte. Odstráni sa tým dlhá vyšetrovacia väzba v zahraničí po vykonaní európskeho zatýkacieho rozkazu a pred samotným súdnym konaním. Okrem toho správna implementácia *rozhodnutia o probačných opatreniach a alternatívnych sankciách* podporí sudcov, ktorí budú mať istotu, že nad osobou bude vykonávaný riadny dohľad v inom členskom štáte, aby uprednostnili nariadenie alternatívnej sankcie v zahraničí pred väzením.

Existuje aj väzba medzi rozhodnutím o európskom príkaze na dohľad a rozhodnutím o probačných opatreniach a alternatívnych sankciách. Ak bola obvinená osoba poslaná späť do krajiny pobytu na základe *európskeho príkazu na dohľad* v predsúdnom konaní a preukázala plnenie podmienok uložených v tomto štádiu, sudca

⁴ KOM(2011) 327 v konečnom znení: http://ec.europa.eu/justice/newsroom/criminal/opinion/110614_en.htm.

⁵ Dátum uplynutia prechodného obdobia podľa protokolu 36 k Lisabonskej zmluve (pozri časť 5).

⁶ Rámcové rozhodnutie Rady 2002/584/SVV z 13. júna 2002 o európskom zatýkači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi (*európsky zatýkací rozkaz*), Ú. v. EÚ L 190, 18.7.2002, s. 1.

bude prirodzene viac naklonený uloženiu alternatívnych sankcií (namiesto väzenia), ktoré bude možné vykonať v zahraničí po ukončení súdneho konania.

Navyše článok 25 *rozhodnutia o odovzdávaní väzňov* obsahuje väzbu na *rámcové rozhodnutie o európskom zatýkacom rozkaze*. Toto ustanovenie v spojení s článkom 4 ods. 6 a článkom 5 ods. 3 *rámcového rozhodnutia o európskom zatýkacom rozkaze* umožňuje členským štátom odmietnuť odovzdanie svojich štátnych príslušníkov alebo osôb s pobytom alebo zdržiavajúcich sa na ich území, ak sa tento členský štát rozhodne vykonať rozhodnutie o odňatí slobody v súlade s *rozhodnutím o odovzdávaní väzňov*.

Na plné využitie potenciálu tohto legislatívneho balíka je potrebná riadna transpozícia uvedených rámcových rozhodnutí do vnútroštátnych právnych poriadkov.

3. SÚČASNÝ STAV VYKONÁVANIA A DÔSLEDKY NEUSKUTOČNENEJ TRANSPOZÍCIE

V čase prípravy správy neuskutočnilo transpozíciu rámcových rozhodnutí 10, 14 resp. 16 členských štátov viac ako 2 roky a 1 rok po uplynutí dátumu vykonania. Komisia dostala oznámenia o vnútroštátnych vykonávacích predpisoch len z týchto členských štátov:

- *rozhodnutie o odovzdávaní väzňov*: z **DK, FI, IT, LU a UK** v lehote na vykonanie a z **AT, BE, CZ, FR, HR, HU, LV, MT, NL, PL, RO, SI a SK** po tejto lehote.
- *rozhodnutie o probačných opatreniach a alternatívnych sankciách*: z **DK a FI** v lehote na vykonanie a z **AT, BE, BG, CZ, HR, HU, LV, NL, PL, RO, SI a SK** po tejto lehote.
- *rozhodnutie o európskom príkaze na dohl'ad*: z **DK, FI, LV a PL** v lehote na vykonanie a z **AT, CZ, HR, HU, NL, RO, SI a SK** po tejto lehote.

Nijaké oznámenia nedostala od týchto členských štátov⁷:

- *rozhodnutie o odovzdávaní väzňov*: **BG, CY, DE, EE, EL, ES, IE, LT, PT a SE**.
- *rozhodnutie o probačných opatreniach a alternatívnych sankciách*: **CY, DE, EE, EL, ES, FR, IE, IT, LT, LU, MT, PT, SE a UK**.
- *rozhodnutie o európskom príkaze na dohl'ad*: **BE, BG, CY, DE, EE, EL, ES, FR, IE, IT, LT, LU, MT, PT, SE a UK**.

Priložený pracovný dokument útvarov Komisie obsahuje tabuľku so stavom vykonávania rámcových rozhodnutí a tabuľku so súvisiacimi vyhláseniami členských štátov.

Členské štáty musia vykonať rámcové rozhodnutia rovnako ako ostatné prvky *acquis* EÚ. Rámcové rozhodnutia sú svojou povahou pre členské štáty záväzné, pokiaľ ide o výsledok, ktorý sa má dosiahnuť. Závisí však od vnútroštátnych orgánov, akú formu a metódu vykonania si zvolia. Rámcové rozhodnutia nemajú priamy účinok.

⁷

Niektoré členské štáty Komisiu informovali o postupe prijímania príslušnej legislatívy na národnej úrovni. Avšak ani jeden z týchto členských štátov do decembra 2013 neprijal takéto právne predpisy ani nezaslal Komisii oznámenie.

Zásada jednotného výkladu je však záväzná vo vzťahu k rámcovým rozhodnutiam, ktoré boli prijaté v súvislosti s hlavou VI bývalej Zmluvy o Európskej únii⁸.

Nevykonanie rámcových rozhodnutí zo strany niektorých členských štátov je veľmi problematické, nakoľko členské štáty, ktoré rámcové rozhodnutia riadne vykonali, nemôžu využívať výhody ich ustanovení o spolupráci vo vzťahoch s členskými štátmi, ktoré ich nevykonali v termíne. Zásada vzájomného uznávania, ktorá je kľúčovým prvkom justičného priestoru spravodlivosti, si vyžaduje vzájomnú transpozíciu; nebude fungovať, ak sa v dvoch dotknutých členských štátoch nástroje nevykonávajú správne. V dôsledku toho pri spolupráci s členským štátom, ktorý rozhodnutia nevykonával včas, budú aj členské štáty, ktoré si povinnosť splnili, nútené pri odovzdávaní uväznených alebo odsúdených osôb alebo postúpení právomoci vykonať rozsudky do iných členských štátov naďalej uplatňovať príslušné dohovory Rady Európy.

4. PREDBEŽNÉ HODNOTENIE DORUČENÝCH VNÚTROŠTÁTNYCH VYKONÁVACÍCH PREDPISOV

Z expertných stretnutí s členskými štátmi vyplynulo, že určité záležitosti a právne ustanovenia si vyžadujú ďalšiu pozornosť. Takisto to potvrdila predbežná analýza vykonávacích predpisov členských štátov, ktoré už Komisia obdržala.

Táto správa sa preto zameriava na vybrané články, ktoré z hľadiska želaných cieľov tvoria jadro rámcových rozhodnutí. Nakoľko správa zastrešuje tri rámcové rozhodnutia, články sú zoskupené podľa svojho predmetu.

Nakoľko ide o predbežné hodnotenie, bolo by predčasné vyvodiť všeobecné závery o kvalite vykonania. Navyše mnoho členských štátov si zatiaľ nespĺnilo svoju povinnosť vykonať rámcové rozhodnutia.

Okrem toho majú doteraz členské štáty s uplatnením rámcových rozhodnutí málo praktických skúseností. V čase prípravy správy Komisia dostala obmedzené orientačné informácie o praktickom uplatňovaní rámcových rozhodnutí z troch členských štátov (BE, FI a NL). Z tohto limitovaného množstva dostupných údajov vyplýva, že *rozhodnutie o odovzdávaní väzňov* sa už používa, zatiaľ však nedošlo k postúpeniu na základe rámcových rozhodnutí o probačných opatreniach a alternatívnych sankciách a *európskom príkaze na dohľad*.

V prvom rade je potrebné vyzdvihnúť úsilie členských štátov, ktoré rámcové rozhodnutia vykonali načas, a pripomienky Komisie adresované týmto členským štátom je nutné vnímať vo svetle poslania Komisie pri poskytovaní pomoci v procese vykonávania.

4.1. Postavenie dotknutých osôb v procese odovzdania

(článok 6 rozhodnutia o odovzdávaní väzňov, článok 5 rozhodnutia o probačných opatreniach a alternatívnych sankciách a článok 9 rozhodnutia o európskom príkaze na dohľad)

S ohľadom na dôležitosť sociálnej nápravy ako nosnej zásady rámcových rozhodnutí musia vykonávacie predpisy členských štátov zabezpečiť, aby bola dotknutá osoba o procese odovzdania riadne informovaná.

⁸

Pozri rozsudok Súdneho dvora EÚ zo 16. júna 2005, vec C-105/03, *Pupino*.

Článok 6 *rozhodnutia o odovzdávaní väzňov* však za určitých okolností umožňuje odovzdanie bez súhlasu odsúdenej osoby Keďže ide v porovnaní s dohovorom Rady Európy z roku 1983⁹ o nový aspekt, je dôležité, aby členské štáty toto ustanovenie riadne transponovali. Vykonávacie predpisy by mali umožňovať odovzdanie odsúdenej osoby bez jej súhlasu len v troch presne vymedzených prípadoch uvedených v tomto článku. Minimálne by mali obsahovať ustanovenia o zohľadnení stanoviska odsúdenej osoby (ak sa stále nachádza vo vydávajúcom štáte); o poskytnutí informácií odsúdenej osobe; o poradách medzi príslušnými orgánmi a o možnosti orgánov vo vykonávajúcom štáte predložiť odôvodnené stanovisko.

Z predbežnej analýzy vykonávacích predpisov členských štátov sa zdá, že povinnosť oboznámiť dotknuté osoby a poskytnúť im príležitosť vyjadriť stanovisko nie je vždy výslovne upravená, na čo je potrebné sa zamerať.

Podľa *rozhodnutia o probačných opatreniach a alternatívnych sankciách* sa súhlas odsúdenej osoby vyžaduje vždy, okrem prípadu, že sa táto osoba vrátila do vykonávajúceho štátu (v takomto prípade sa jej súhlas predpokladá). Je to dôležité, pretože toto rámcové rozhodnutie nie je možné použiť proti vôli dotknutej osoby. Dôvodom je, že toto rámcové rozhodnutie sa uplatní len vtedy, ak už bola osoba prepustená vo vydávajúcom štáte a chce sa ako „slobodná“ osoba vrátiť do svojej domovskej krajiny a je pripravená spolupracovať s orgánmi dohľadu. Rovnako to platí v prípade *rozhodnutia o európskom príkaze na dohľad*, ktoré sa týka predsúdneho konania, kde sa na osobu stále hľadá ako na nevinnú.

Komisia posúdi, či členské štáty vo svojich vykonávacích predpisoch správne stanovili účinný postup, ktorý zohľadňuje postavenie odsúdených osôb v procese odovzdania.

4.2. Zásada vzájomnej dôvery: v zásade nijaká úprava uloženého trestu

(*článok 8 rozhodnutia o odovzdávaní väzňov*, *článok 9 rozhodnutia o probačných opatreniach a alternatívnych sankciách* a *článok 13 rozhodnutia o európskom príkaze na dohľad*)

Dôležité je nájsť správnu rovnováhu medzi rešpektovaním pôvodne uloženého trestu a právnymi tradíciami členského štátu, aby nevznikali konfliktné situácie, ktoré by mohli mať negatívny vplyv na fungovanie rámcových rozhodnutí. Nakoľko rámcové rozhodnutia vychádzajú zo zásady vzájomnej dôvery v právne systémy ostatných členských štátov, rozhodnutia sudcu vo vydávajúcom štáte by sa mali rešpektovať a v zásade by nemalo dochádzať k ich preskúmaniu alebo úprave. Len v prípade, že dĺžka alebo povaha trestu nie je zlučiteľná s vnútroštátnym právom vykonávajúceho štátu (napr. maximálna dĺžka trestu zo zákona), sa smie pristúpiť k jeho úprave. Upravený trest však musí v čo najväčšej miere zodpovedať pôvodnému trestu. Úpravou sa nesmie sprísniť trest schválený vo vydávajúcom štáte čo do povahy a dĺžky.

Niektoré členské štáty rozšírili možnosti úprav pridaním dodatočných podmienok (PL, LV). Vykonávajúcí štát tak získava možnosť posúdiť, či trest uložený vo vydávajúcom štáte zodpovedá trestu, ktorý by za takýto trestný čin bol obvykle uložený vo vykonávajúcom štáte. Toto je v rozpore s cieľmi a duchom rámcových rozhodnutí.

⁹

Dodatkový protokol z roku 1997 k tomuto dohovoru už obsahoval ustanovenia o odovzdávaní väzňov bez ich súhlasu v obmedzených prípadoch. Tento protokol však neratifikovali všetky členské štáty.

Pokiaľ ide o tresty nezahŕňajúce odňatie slobody, *rozhodnutím o probačných opatreniach a alternatívnych sankciách* sa zabezpečuje, že alternatívne sankcie je možné postúpiť aj v prípade, že v členskom štáte výkonu by sa takýto druh sankcie pre podobný trestný čin neuložil. Navyše, keďže členské štáty musia umožniť aspoň probačné opatrenia a alternatívne sankcie stanovené v článku 4 ods. 1 tohto rámcového rozhodnutia, pozitívnym sprievodným účinkom bude podpora a aproximácia alternatív väzby v rôznych členských štátoch. Z predbežného posúdenia právnych predpisov vyplýva, že niektoré členské štáty nevykonali všetky povinné opatrenia (BG, PL).

Rovnako to platí aj pre *rozhodnutie o európskom príkaze na dohľad*, podľa ktorého musia členské štáty zakotviť aspoň šesť povinných opatrení podľa článku 8 ods. 1. Maďarsko umožňuje postúpiť len tri opatrenia dohľadu.

4.3. Následné rozhodnutia: rozdiely vo výkone trestu

(článok 17 rozhodnutia o odovzdávaní väzňov, článok 14 rozhodnutia o probačných opatreniach a alternatívnych sankciách a článok 18 rozhodnutia o európskom príkaze na dohľad)

Čas, ktorý odsúdená osoba v skutočnosti strávi vo väzení závisí vo veľkej miere od ustanovení o predčasnom a podmiennečnom prepustení vo vykonávajúcom štáte. V tejto oblasti sú medzi členskými štátmi značné rozdiely: v niektorých členských štátoch dochádza k prepusteniu odsúdenej osoby po uplynutí dvoch tretín trestu, v iných po uplynutí jednej tretiny.

V článku 17 *rozhodnutia o odovzdávaní väzňov* sa stanovuje, že výkon trestu vrátane dôvodov predčasného a podmiennečného prepustenia sa riadi právom vykonávajúceho štátu. Tento štát však na požiadanie musí informovať štát, ktorý vydal pôvodné rozhodnutie, o uplatniteľných ustanoveniach vlastného právneho poriadku o predčasnom alebo podmiennečnom prepustení. Ak má vydávajúci štát obavy, že by odovzdanie z jeho pohľadu viedlo k predčasnému prepusteniu, môže rozhodnúť o tom, že dotknutú osobu neodovzdá a že odvoláva osvedčenie. Je preto dôležité, aby členské štáty riadne vykonali povinnosť poskytnúť na vyžiadanie takého informácie pred odovzdaním a výkonom trestu, čo v prípade vykonávacích predpisov niektorých členských štátov neplatí.

Komisia v spolupráci s členskými štátmi a zainteresovanými stranami podporí výmenu informácií o predčasnom a podmiennečnom prepustení cez databázy.

4.4. Povinnosť prijať odovzdanie alebo uznať súdne rozhodnutie, okrem prípadu, že sú splnené dôvody odmietnutia

(článok 9 rozhodnutia o odovzdávaní väzňov, článok 11 rozhodnutia o probačných opatreniach a alternatívnych sankciách a článok 15 rozhodnutia o európskom príkaze na dohľad)

Jeden z nových aspektov rámcových rozhodnutí je zavedenie povinného súhlasu so žiadosťou o odovzdanie. Vychádza zo zásady vzájomného uznávania, na ktorej sa zakladajú rámcové rozhodnutia. Zásada povinného súhlasu je obsiahnutá v ustanoveniach, ktoré sú spoločné pre všetky rámcové rozhodnutia, podľa ktorých vykonávajúci štát *uzná* rozsudok zaslaný vydávajúcim štátom. Odovzdanie je možné odmietnuť len v špecifických prípadoch, konkrétne ak sú splnené dôvody odmietnutia uvedené v rôznych rámcových rozhodnutiach. Na druhej strane neexistuje povinnosť vydávajúceho štátu zaslať rozsudok (pozri článok 4 ods. 5 *rozhodnutia o odovzdávaní väzňov*).

Z predbežnej analýzy vykonávacích predpisov členských štátov vyplýva, že pri transpozícii dôvodov odmietnutia dochádza k veľkým odchýlkam. Niektoré členské štáty nevykonali všetky dôvody odmietnutia stanovené v rámcových rozhodnutiach (HU, LU, NL, DK, LV), iné doplnili ďalšie dôvody (AT, BE, DK). Niektoré členské štáty správne vykonali dôvody odmietnutia ako voliteľné pre príslušné orgány (FI, LV, BG), iné ich vykonali ako povinné (AT, IT, MT, SK) a v tretej skupine je konečný výsledok určitým mixom medzi voliteľnými a povinnými dôvodmi (BE, DK, HU, LU, NL, PL).

Zavedenie dodatočných dôvodov odmietnutia a určenie, že sú povinné, sa v oboch prípadoch zdá byť v rozpore so znením a duchom rámcových rozhodnutí.

V súvislosti s otázkou, či by malo byť uplatnenie dôvodov odmietnutia voliteľné pre príslušné orgány rozhodujúce o uznaní a vykonaní, sa v rámcových rozhodnutiach jasne uvádza, že príslušný orgán „môže“ odmietnuť uznať rozsudok a vykonať trest, ak existujú dôvody odmietnutia. Z tohto znenia vyplýva, že príslušný orgán by mal mať právomoc rozhodnúť podľa okolností konkrétneho prípadu, či dôvody odmietnutia zohľadní alebo nie, pričom prihliadne na aspekt sociálnej nápravy ako na nosnú zásadu všetkých troch rámcových rozhodnutí. Dôvody odmietnutia je preto potrebné vykonať ako voliteľné pre príslušné orgány.

Tento prístup kopíruje ducha rámcových rozhodnutí, ktoré si vyžadujú, aby odovzdanie podporilo vyhliadky sociálnej nápravy obvinenej alebo odsúdenej osoby do spoločnosti a môže sa uskutočniť na základe jej výslovnej žiadosti. V prípade žiadosti osoby by uplatnenie povinnosti odmietnuť takéto odovzdanie alebo neuznať súdne rozhodnutie pre jeden z dôvodov odmietnutia nebolo v záujme odsúdenej osoby.

4.5. Lehoty

(článok 12 rozhodnutia o odovzdávaní väzňov, článok 12 rozhodnutia o probačných opatreniach a alternatívnych sankciách a článok 12 rozhodnutia o európskom príkaze na dohľad)

Rámcové rozhodnutia zriaďujú nový zjednodušený a účinnejší systém postúpenia trestov s cieľom zjednodušiť a zrýchliť justičnú spoluprácu. Zavádzajú preto pevné lehoty na uskutočnenie odovzdania.

Lehoty by mali členské štáty vykonať tak, aby sa vo všeobecnosti konečné rozhodnutie vrátane odvolacieho konania dosiahlo v stanovenej lehote. K nedodržaniu lehoty môže dôjsť len za mimoriadnych okolností.

Je nepopierateľné, že všetky členské štáty musia bez výnimky zabezpečiť prístup odsúdených osôb k zákonným právam a prostriedkom nápravy v súlade so svojim vnútroštátnym právom, AT, HU a LV však vo svojich vykonávacích predpisoch neustanovili maximálnu lehotu pre rozhodnutia súdu v odvolacích konaniach týkajúcich sa odovzdania.

Členské štáty by mali zabezpečiť, aby bolo začlenenie prostriedkov nápravy do ich systémov v rovnováhe s dôležitosťou dodržiavania lehôt podľa rámcových rozhodnutí¹⁰.

¹⁰

Pozri rozsudok Súdneho dvora EÚ z 30. mája 2013, Vec C-168/13 PPU, *Jeremy F. v. Premier ministre*.

4.6. **Väzba medzi rámcovými rozhodnutiami a európskym zatýkacím rozkazom**

(článok 25 rozhodnutia o odovzdávaní väzňov, článok 21 rozhodnutia o európskom príkaze na dohľad)

Článok 25 *rozhodnutia o odovzdávaní väzňov* v spojení s článkom 4 ods. 6 a článkom 5 ods. 3 *európskeho zatýkacieho rozkazu* umožňuje členským štátom odmietnuť odovzdanie osôb na základe európskeho zatýkacieho rozkazu (resp. umožňuje odovzdanie pod podmienkou, že dotknutá osoba sa vráti na výkon trestu do tohto štátu) v prípadoch, keď je požadovaná osoba štátnym príslušníkom tohto členského štátu, má tam pobyť alebo sa tam zdržiava, ak sa tento členský štát rozhodne vykonať rozhodnutie o odňatí slobody v súlade s *rozhodnutím o odovzdávaní väzňov*.

Niektoré členské štáty vo svojich vykonávacích predpisoch neuviedli, že by sa ich vnútroštátne ustanovenia na transpozíciu *rozhodnutia o odovzdávaní väzňov* mali na tieto situácie uplatňovať (DK, HU, LU, LV, MT a SK). AT zavádza túto možnosť len v prípade, keď sa žiadosť o odovzdanie týka jeho štátnych príslušníkov. Namiesto rešpektovania povinnosti vykonať trest tak, ako bol uložený vydávajúcim štátom, si NL vyhradilo právo vykonať posúdenie, či je uložený trest odňatia slobody v súlade s trestom, ktorý by bol za takýto trestný čin uložený v Holandsku. Toto sa zdá byť v rozpore so znením a duchom rámcových rozhodnutí.

Článok 21 *rozhodnutia o európskom príkaze na dohľad* stanovuje možnosť vydať európsky zatýkací rozkaz na vrátenie osoby v prípade, ak sa má dostaviť na súdne pojednávanie alebo ak je požadovaný jej návrat, pretože nedodržiava podmienky stanovené v európskom príkaze na dohľad. Nie všetky členské štáty článok 21 vykonali (HU, LV a PL).

Je to poľutovaniahodné s ohľadom na skutočnosť, že vo svojej podstate by európsky príkaz na dohľad mal byť veľmi užitočným nástrojom, ktorý osobám čakajúcim na súdne konanie v prípade relatívne menej závažných trestných činov umožňuje návrat do vlasti. Vo svetle tohto poznatku článok 21 *rozhodnutia o európskom príkaze na dohľad* výslovne upúšťa od bežnej požiadavky na európsky zatýkací rozkaz, podľa ktorej sa európsky zatýkací rozkaz vydá v prípade trestných činov, ktoré môžu byť potrestané výkonom trestu odňatia slobody, ktorého horná hranica je najmenej 12 mesiacov¹¹.

4.7. **Vyhlásenia o prechodných ustanoveniach**

(článok 28 rozhodnutia o odovzdávaní väzňov)

V článku 28 *rozhodnutia o odovzdávaní väzňov* sa členským štátom pri prijatí tohto rámcového rozhodnutia umožnilo vydať vyhlásenie, v ktorom mohli uviesť, že v prípadoch, keď sa konečný rozsudok vydal pred stanoveným dátumom (najneskoršie 5. december 2011), budú ako vydávajúci štát či vykonávajúci štát naďalej uplatňovať existujúce právne nástroje o odovzdávaní odsúdených osôb. Dátum prijatia tohto rámcového rozhodnutia bol 27. november 2008.

Z informácií zaslaných Komisii vyplýva, že takéto vyhlásenia uskutočnili štyri členské štáty (IE, MT, NL a PL). Z najnovších informácií zaslaných Komisii však vyplýva, že v prípade IE, MT a PL bolo toto vyhlásenie vydané po dátume prijatia tohto rámcového rozhodnutia, t. j. po 27. novembri 2008. Z pohľadu Komisie tieto

¹¹ Pozri článok 2 ods. 1 *európskeho zatýkacieho rozkazu*.

vyhlásenia nie sú platné a tieto členské štáty by uvedené časové obmedzenia mali odstrániť zo svojich platných alebo navrhovaných vykonávacích právnych predpisov.

5. NOVÉ PRÁVNE PROSTREDIE NA ZABEZPEČENIE UPLATŇOVANIA PRÁVNÝCH PREDPISOV TRETIEHO PILIERA V PRAXI

Rámcové rozhodnutia, ktoré boli prijaté v rámci tzv. tretieho piliera, boli prijaté jednomyseľne všetkými členskými štátmi, ktoré sa ich zaviazali vykonať pred uplynutím transpozičného termínu.

Členské štáty tak vytvorili právny poriadok, ktorý ich zaväzuje rovnako ako v iných oblastiach práva EÚ, i keď v tejto oblasti do uplynutia prechodného obdobia podľa protokolu 36 Lisabonskej zmluvy neexistuje mechanizmus presadzovania.

Je zrejmé, že účinky právnych predpisov EÚ vrátane opatrení prijatých v rámci tretieho piliera sa nemôžu líšiť v závislosti od toho, v akej miere ich členské štáty zaviedli do svojich vnútroštátnych právnych poriadkov bez toho, aby to narušilo dosiahnutie účinnej justičnej spolupráce.

Od 1. decembra 2014 bude mať Súdny dvor EÚ v oblasti policajnej a justičnej spolupráce v trestných veciach neobmedzenú súdnu právomoc vrátane prejudiciálnych konaní o výklade právnych predpisov. Komisia a členské štáty budú mať právo začať konania vo veci porušenia predpisov voči tým členským štátom, ktoré neúplne alebo nesprávne vykonali právo EÚ.

Tieto nové nástroje budú obzvlášť relevantné v prípade najdôležitejších právnych predpisov z obdobia pred Lisabonskou zmluvou z oblasti trestného súdnictva, kam podľa názoru Komisie patria aj uvádzané rámcové rozhodnutia.

6. ZÁVER

Komisia si cení úsilie doteraz vynaložené zo strany niektorých členských štátov. Súčasne však konštatuje, že úroveň vykonania týchto troch významných právnych predpisov nie je vôbec dostačujúca.

Cieľ vybudovať priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti pre všetkých občanov EÚ stanovený v článku 3 Zmluvy o Európskej únii sa nedá dosiahnuť, ak členské štáty riadne nevykonajú nástroje, na ktorých sa dohodli.

Čiastočná a neúplná transpozícia rámcových rozhodnutí sťažuje uplatnenie zásady vzájomného uznávania v oblasti trestného súdnictva. Okrem toho naruša legitímne očakávania občanov EÚ, ktorí prichádzajú o nástroj zmierňujúci negatívne dosahy na ich životy v prípadoch, ak sú podozriví alebo obvinení v iných členských štátoch, a najmä občanov, na ktorých bol vydaný európsky zatýkací rozkaz v predsúdnom konaní. Rovnako nie je možné dosiahnuť cieľ rámcových rozhodnutí, ktoré majú zabezpečiť naplnenie spravodlivosti a súčasne sociálnu nápravu podozrivých alebo obvinených osôb.

Neskoré vykonanie je poľutovaniahodné z dôvodu, že rámcové rozhodnutia majú potenciál znížiť počet rozhodnutí o väzbe voči nerezidentom. Prispelo by to nie len k zníženiu preplnenosti väzníc, a teda k zlepšeniu podmienok väzby, ale takisto by to prinieslo značné úspory verejných prostriedkov, ktoré členské štáty vynakladajú na zariadenia na výkon väzby.

Pripomínajúc právomoc Komisie začať konania vo veci porušenia predpisov po 1. decembri 2014 by zváženie tejto správy malo byť pre všetky členské štáty

významnou prioritou. Takisto by mali Komisii poskytnúť všetky ďalšie relevantné informácie, aby si splnili svoje povinnosti vyplývajúce zo zmluvy. Komisia vyzýva tie členské štáty, ktoré ohlásili, že pripravujú príslušné právne predpisy, aby tieto vnútroštátne opatrenia čo najskôr prijali a Komisii tieto vnútroštátne vykonávacie opatrenia oznámili. Komisia apeluje na všetky tie členské štáty, ktoré ešte k vykonaniu nepristúpili, aby urýchlene prijali opatrenia na úplné vykonanie tohto rámcového rozhodnutia. Komisia okrem toho vyzýva tie členské štáty, ktoré nesprávne vykonali niektoré ustanovenia, aby svoje vnútroštátne vykonávacie predpisy preskúmali a zosúlادili ich s ustanoveniami rámcových rozhodnutí.